

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 16. septembra 2020*

„Predhodno odločanje – Prost pretok kapitala – Pravo družb – Delnice, uvrščene v trgovanje na reguliranem trgu – Finančna investicijska družba – Nacionalna ureditev, ki določa zgornjo mejo udeležbe v kapitalu nekaterih finančnih investicijskih družb – Zakonska domneva usklajevanja“

V zadevi C-339/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Înalta Curte de Casație și Justiție (vrhovno kasacijsko sodišče, Romunija) z odločbo z dne 20. februarja 2018, ki je na Sodišče prispela 25. aprila 2019, v postopku

SC Romenergo SA,

Aris Capital SA

proti

Autoritatea de Supraveghere Financiară,

SODIȘÇE (deveti senat),

v sestavi S. Rodin, predsednik senata, K. Jürimäe (poročevalka), sodnica, in N. Piçarra, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za SC Romenergo SA in Aris Capital SA C. C. Vasile, C. Secieru in M. Strîmbei, avocați,
- za romunsko vlado sprva E. Gane, L. Lițu in C.-R. Canțâr, agenti, nato E. Gane in L. Lițu, agentki,
- za nizozemsko vlado J. M. Hoogveld in M. Bulterman, agenta,
- za Evropsko komisijo H. Støvlbæk, L. Malferrari, J. Rius, in L. Nicolae, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: romunščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov od 63 do 65 PDEU v povezavi s členom 2(2) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/25/ES z dne 21. aprila 2004 o ponudbah za prevzem (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 20) in členom 87 Direktive 2001/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. maja 2001 o sprejemu vrednostnih papirjev v uradno kotacijo na borzi in o informacijah, ki jih je treba objaviti v zvezi s temi vrednostnimi papirji (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 4, str. 24), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2014, L 173, str. 190) (v nadaljevanju: Direktiva 2001/34).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo SC Romenergo SA (v nadaljevanju: Romenergo) in družbo Aris Capital SA (v nadaljevanju: Aris Capital) na eni strani ter Autoritatea de Supraveghere Financiară (organ za finančni nadzor, Romunija) (v nadaljevanju: ASF) na drugi glede predloga za razglasitev ničnosti člena 2(3)(j) Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare (uredba nacionalne komisije za vrednostne papirje št. 1/2006 v zvezi z izdajatelji in trgovanjem z vrednostnimi papirji) (*Monitorul Oficial al României*, del I, št. 312a z dne 6. aprila 2004; v nadaljevanju: uredba št. 1/2006) in za odpravo upravnih odločb, ki jih je ASF sprejel v zvezi s temi družbami.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/25

- 3 V uvodnih izjavah 2, 6, 18 in 20 Direktive 2004/25 je navedeno:
 - „(2) Treba je zaščititi interese imetnikov vrednostnih papirjev družb, za katere velja zakonodaja države članice, kadar so te družbe predmet ponudb za prevzem ali spremembe kontrole in je vsaj del njihovih vrednostnih papirjev sprejet v trgovanje na reguliranem trgu države članice.
- [...]
- (6) Da bi bila ureditev prevzemov uspešna, mora biti prilagodljiva in sposobna soočenja, ob njihovem pojavljanju, z novimi okoliščinami ter skladno s tem predvideti možnost izjem in odstopanj. Pri uporabi določenih pravil ali izjem in pri odobritvi odstopanj pa naj nadzorni organi spoštujejo določena splošna načela.
- [...]
- (18) Da bi okrepili uspešnost obstoječih določb o svobodi upravljanja z vrednostnimi papirji družb, ki jih zajema ta direktiva, in o svobodi izvajanja glasovalne pravice, je nujna preglednost obrambnih struktur in mehanizmov, ki jih predvidevajo te družbe, in njihova redna predstavitev v poročilih na skupščini delničarjev.

[...]

(20) Vse posebne pravice držav članic v družbah je treba obravnavati v okviru prostega pretoka kapitala in ustreznih določb Pogodbe. Za posebne pravice držav članic v družbah, ki jih določa zasebna ali javna nacionalna zakonodaja, naj ne velja pravilo „spregleda“, če so skladne s Pogodbo.“

4 Člen 2 te direktive določa:

„1. Za namene te direktive:

- (a) „ponudba za prevzem“ ali „ponudba“ pomeni bodisi obvezno bodisi prostovoljno javno ponudbo (razen s strani ciljne družbe same) imetnikom vrednostnih papirjev družbe za pridobitev vseh ali dela teh vrednostnih papirjev, ki sledi ali poteka z namenom pridobitve kontrole v ciljni družbi skladno z nacionalno zakonodajo;
- (b) „ciljna družba“ pomeni družbo, katere vrednostni papirji so predmet ponudbe;
- (c) „ponudnik“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki da ponudbo v skladu z javnim ali zasebnim pravom;
- (d) „osebe, ki delujejo usklajeno“ pomeni fizične ali pravne osebe, ki sodelujejo s ponudnikom ali ciljno družbo na podlagi bodisi izrecnega bodisi tihega, bodisi ustnega bodisi pisnega sporazuma, katerih cilj je pridobiti kontrolo nad ciljno družbo, ali onemogočiti uspešen izid ponudbe.

[...]

2. Za namene odstavka 1(d) se osebe, ki jih nadzoruje druga oseba v smislu člena 87 [Direktive 2001/34], štejejo kot osebe, ki delujejo usklajeno z navedeno drugo osebo in druga z drugo.“

Direktiva 2001/34

5 Člen 87 Direktive 2001/34 določa:

„1. V tem poglavju „odvisno podjetje“ pomeni vsako podjetje, v katerem fizična oseba ali pravni subjekt:

- (a) ima večino delničarskih ali glasovalnih pravic družbenikov; ali
- (b) ima pravico imenovati ali odstaviti večino članov upravnega, poslovodnega ali nadzornega organa in je istočasno delničar ali družbenik tega podjetja; ali
- (c) je delničar ali član in sam nadzoruje večino glasovalnih pravic delničarjev ali družbenikov v skladu s sporazumom, ki ga sklene z drugimi delničarji ali družbeniki podjetja.

2. Za uporabo odstavka 1, pravice matičnega podjetja glede glasovanja, imenovanja in odstitve vključujejo pravice katerega koli drugega odvisnega ali obvladanega podjetja in pravice vsake osebe ali subjekta, ki deluje v svojem imenu, vendar za račun matičnega podjetja ali katerega koli drugega odvisnega podjetja.“

Romunsko pravo

- 6 Člen 286a legea nr. 297/2004 privind piețele de capital (zakon št. 297/2004 o kapitalskih trgih) (*Monitorul Oficial al României*, del I, št. 571 z dne 29. junija 2004) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: zakon o kapitalskih trgih), določa:

„1. Vsakdo lahko pridobi kateri koli vrednostni papir ali ima v lasti, sam ali z osebami, s katerimi deluje usklajeno, delnice, ki so jih izdale finančne investicijske družbe, ki izhajajo iz preoblikovanja zasebnih skladov, če ne presegajo 5 % delniškega kapitala finančne investicijske družbe.

2. Uresničevanje glasovalne pravice se prekine za delnice, ki jih imajo v lasti delničarji, ki presegajo omejitve iz odstavka 1.

3. Ko dosežejo zgornjo mejo 5 %, morajo osebe iz odstavka 1 v roku 3 delovnih dni obvestiti finančno investicijsko družbo, nacionalno komisijo za vrednostne papirje in regulirani trg, na katerem se s temi delnicami trguje.

4. V roku treh mesecev od datuma prekoračitve omejitve 5 % družbenega kapitala finančnih investicijskih družb morajo delničarji, ki so v takem položaju, prodati delnice, ki presegajo omejitev udeležbe.“

- 7 V členu 2(1), točka 22, tega zakona je pojem „udeleženi subjekti“ opredeljen tako:

„(a) subjekti, ki nadzorujejo ali ki jih nadzoruje izdajatelj ali ki so pod skupnim nadzorom;

[...]

(c) fizične osebe družbe izdajateljice s funkcijo upravljanja ali nadzora;

[...]“

- 8 Člen 2(1), točka 23, zakona o kapitalskih trgih določa:

„Osebe, ki delujejo usklajeno – dve ali več oseb, povezanih z izrecnim ali tihim dogovorom, katerih cilj je izvajati skupno politiko do izdajatelja. Dokler se ne dokaže nasprotno, se domneva, da usklajeno delujejo te osebe:

(a) udeleženi subjekti;

[...]

(c) gospodarska družba s člani upravnega odbora in udeleženi subjekti ter taki subjekti med sabo;

[...]“

- 9 Uredba št. 1/2006 določa:

„V okviru uporabe člena 2(1), točka 23, zakona št. 297/2004 se domneva, da usklajeno delujejo, dokler se ne dokaže nasprotno, med drugim naslednje osebe:

(a) subjekti, ki v okviru gospodarskih poslov uporabljajo finančne vire iz istega vira ali iz različnih subjektov, ki so udeleženi subjekti;

[...]

(j) subjekti, ki so opravili ali opravljajo vse gospodarske dejavnosti, ki so ali niso povezane s kapitalnim trgom.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 10 Družba Romenergo je bila delničarka družbe SIF Banat Crişana SA (v nadaljevanju: Banat Crişana), finančne investicijske družbe, ki je nastala s privatizacijo v Romuniji in s katere delnicami se je trgovalo na kapitalnem trgu, in je imela 4,55498 % glasovalnih pravic, vezanih na delnice zadnjenavedene družbe. Družba Romenergo je nato vse delnice, ki jih je imela v navedeni družbi, prenesla na družbo Aris Capital.
- 11 ASF je 18. marca 2014 sprejel odločbe št. A/209, A/210 in A/211 (v nadaljevanju: skupaj: sporne upravne odločbe), v katerih je navedeno:
- Domneva se, da delničarji XV, YW in ZX ter družbe Romenergo, Smalling Limited in Gardner Limited v skladu s povezanimi določbami člena 2(1), točka 22(a) in (c), in točka 23(a) in (c), zakona o kapitalnih trgih ter člena 2(3)(j) uredbe št. 1/2006 glede družbe Banat Crişana delujejo usklajeno;
 - družba SC Depozitarul Central SA mora sprejeti potrebne ukrepe, da se v njenih zapisih vpiše začasna prekinitev izvrševanja glasovalnih pravic za delnice družbe Banat Crişana, ki presegajo 5 % glasovalnih pravic in ki jih imajo v lasti osebe XV, YW in ZX ter družbe Romenergo, Smalling Limited in Gardner Limited;
 - upravni odbor družbe Banat Crişana mora sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev, da skupina, ki jo sestavljajo delničarji XV, YW, ZX, Romenergo, Smalling Limited in Gardner Limited, za katere se domneva, da delujejo usklajeno, ne bodo mogli več izvrševati glasovalnih pravic, ki se nanašajo na položaj, ki ga imajo v nasprotju s členom 286a(1) zakona o kapitalnih trgih in členom 2(3)(j) uredbe št. 1/2006.
- 12 ASF je torej zgoraj navedenim delničarjem, ki naj bi ravnali usklajeno, naložil, naj v roku treh mesecev prodajo del delnic družbe Banat Crişana, tako da delež njihovih skupnih delnic ne presega zgornje meje 5 %, ki jo določa romunska ureditev.
- 13 Ker sta družbi Romenergo in Aris Capital menili, da so sporne upravne odločbe v nasprotju s pravom Unije, sta pri Curtea de Apel Bucureşti (pritožbeno sodišče v Bukarešti, Romunija) vložili tožbo, ki se je nanašala na veljavnost teh odločb in na veljavnost člena 2(3)(j) uredbe št. 1/2006.
- 14 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so med postopkom pred ASF in nato pred Curtea de Apel Bucureşti (pritožbeno sodišče v Bukarešti) trdile, da zadevne nacionalne določbe med drugim kršijo določbe prava Unije o prostem pretoku kapitala. Trdile so tudi, da pojem „usklajeno ravnanje“, kot je določen v pravu Unije, velja le v okviru obvezne javne ponudbe, pri čemer naj bi zakonodajalec Unije domneval, da so osebe, ki delujejo usklajeno, nadzorovane osebe ali osebe, ki nadzorujejo druge osebe, in ki vse skupaj skušajo nadzirati družbo izdajateljico z izvedbo ponudbe ali njenim neuspehom. Člen 2(2) Direktive 2004/25 pa naj bi določal le domnevo glede subjektov, ki jih nadzira drugi subjekt, ki ima večino glasovalnih pravic.
- 15 Po mnenju družb Romenergo in Aris Capital pravo Unije ne določa možnosti vzpostavitve domneve o usklajenem ravnanju, ki bi temeljila na „ekonomskih“ razlogih, in ne priznava obstoja usklajenega ravnanja, kadar osebe za izvedbo gospodarskih transakcij uporabijo finančna sredstva, ki imajo isti vir ali prihajajo od vpletenih oseb, prek različnih subjektov.

16 Curtea de Apel București (pritožbeno sodišče v Bukarešti) je 4. maja 2015 tožbo družb Romenergo in Aris Capital zavrnilo kot neutemeljeno. Zадnjenavedeni sta zato vložili pritožbo pri predložitvenem sodišču.

17 V teh okoliščinah je Înalta Curte de Casație și Justiție (vrhovno kasacijsko sodišče, Romunija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba povezane določbe člena 63 PDEU, člena 2(2) Direktive 2004/25 in člena 87 Direktive 2001/34 razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni zakonodaji (v obravnavani zadevi člen 2(3)(j) uredbe št. 1/2006), ki določa zakonsko domnevo usklajevanja deležev v družbah, katerih delnice so bile uvrščene v trgovanje na reguliranem trgu in se obravnavajo kot alternativni investicijski skladi (poimenovani družbe za finančne naložbe ali SIF), glede:

- oseb, ki so skupaj izvajale ali izvajajo gospodarske transakcije, povezane s kapitalskim trgom ali ne, in
- oseb, ki v okviru gospodarskih transakcij uporabljajo finančna sredstva istega izvora ali z izvorom iz različnih subjektov, če gre za udeležene subjekte.“

Vprašanje za predhodno odločanje

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

18 Romunska vlada v stališčih izraža dvome glede dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe, ker naj bi se vprašanje, predloženo Sodišču, nanašalo na domneve usklajevanja v okviru nekaterih gospodarskih transakcij, ki naj ne bi bile predmet spora o glavni stvari in naj bi bile zato hipotetične.

19 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po sprejetju predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago pravila prava Unije, načeloma dolžno odločati (sodba z dne 10. decembra 2018, Wightman in drugi, C-621/18, EU:C:2018:999, točka 26 in navedena sodna praksa).

20 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga postavi nacionalno sodišče, le takrat, kadar je očitno, da zahtevana razlaga pravila Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, kadar gre za hipotetičen problem oziroma kadar Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja podalo uporabne odgovore (sodba z dne 10. decembra 2018, Wightman in drugi, C-621/18, EU:C:2018:999, točka 27 in navedena sodna praksa).

21 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da sta družbi Romenergo in Aris Capital pri romunskih sodiščih med drugim vložili tožbo zoper sporne upravne odločbe. Te odločbe v bistvu določajo, da se skupne glasovalne pravice, ki presegajo 5 %, subjektov, za katere se domneva, da so delovali usklajeno, med katerimi sta družbi Romenergo in Aris Capital, začasno preklicajo in da morajo te osebe v roku treh mesecev prodati delež vseh delnic, ki jih imajo v družbi Banat Crișana, ki presega to zgornjo mejo 5 %.

- 22 Vendar se pomisleki predložitvenega sodišča v bistvu nanašajo na skladnost romunske ureditve v zvezi s 5-odstotno zgornjo mejo udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki je pojasnjena z nekaterimi domnevmi usklajevanja, s pravom Unije. Zato ni mogoče šteti, da je postavljeno vprašanje hipotetično, ker ne bi imelo nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari.
- 23 Iz tega sledi, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Utemeljenost

- 24 Uvodoma je treba poudariti, prvič, da je naloga Sodišča v skladu z njegovo ustaljeno sodno prakso, da v okviru postopka sodelovanja z nacionalnimi sodišči, uvedenega s členom 267 PDEU, predložitvenemu sodišču da koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča, in da mora zato Sodišče po potrebi preoblikovati postavljeno vprašanje (sodba z dne 5. marca 2020, X (Oprostitev plačila DDV za telefonsko svetovanje), C-48/19, EU:C:2020:169, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 25 V obravnavanem primeru se postavljeno vprašanje, kot ga je navedlo predložitveno sodišče, nanaša na skladnost nekaterih domnev usklajevanja v okviru udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe z določbami Pogodbe DEU v zvezi s prostim pretokom kapitala ter členom 2(2) Direktive 2004/25 in členom 87 Direktive 2001/34.
- 26 Vendar je po eni strani iz obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da se problem, s katerim se srečuje predložitveno sodišče, v širšem smislu nanaša na skladnost pravila o omejitvi udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe na 5 % s pravom Unije, in ne le na domneve o usklajevanju, ki po navedbah predložitvenega sodišča zgolj pojasnjujejo to pravilo. Po drugi strani, čeprav člen 2(2) Direktive 2004/25, na katerega se sklicuje navedeno sodišče, res določa domnevo usklajevanja, ta direktiva ureja le položaje, ki so nastali v okviru javnih ponudb za nakup, za kar glede na elemente, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, in stališča, predložena Sodišču, in s pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, v postopku v glavni stvari očitno ne gre.
- 27 Drugič, pojasniti je treba, da se določbe Pogodbe DEU o prostem pretoku kapitala ne uporabljajo za povsem notranje položaje, v katerih je pretok kapitala omejen na eno samo državo članico. Tako mora predložitveno sodišče pred vsakršno uporabo člena 63 PDEU preveriti, ali v postopku v glavni stvari obstaja čezmejni položaj, ki vključuje uresničevanje prostega pretoka kapitala v Evropski uniji (glej v tem smislu sodbo z dne 12. oktobra 2017, Fisher, C-192/16, EU:C:2017:762, točka 35).
- 28 V obravnavani zadevi se za družbo Romenergo in nato za družbo Aris Capital domneva, da delujeta usklajeno z več družbami s sedežem zunaj romunskega ozemlja. Tako je treba ob pridržku preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, ugotoviti, da v postopku v glavni stvari obstaja tak čezmejni položaj.
- 29 Zato predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 63 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki zgornjo mejo udeležbe v kapitalu finančnih investicijskih družb določa na 5 %.
- 30 Za odgovor na to vprašanje je treba na prvem mestu ugotoviti, ali pridobitev deleža v kapitalu finančne investicijske družbe, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, pomeni pretok kapitala v smislu člena 63(1) PDEU.
- 31 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča ta določba na splošno prepoveduje ovire za pretok kapitala med državami članicami (sodba z dne 6. marca 2018, SEGRO in Horváth, C-52/16 in C-113/16, EU:C:2018:157, točka 61 in navedena sodna praksa).

- 32 Ker Pogodba DEU ne vsebuje opredelitve pojma „pretok kapitala“ v smislu člena 63(1) PDEU, je Sodišče priznalo usmerjevalno vrednost nomenklature pretoka kapitala iz Priloge I k Direktivi Sveta z dne 24. junija 1988 o izvajanju člena 67 Pogodbe [ES] (člen, razveljavljen z Amsterdamsko pogodbo) (88/361/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 10, zvezek 1, str. 10). Sodišče je tako presodilo, da pomenijo pretok kapitala v smislu člena 63(1) PDEU zlasti „neposredne“ naložbe, torej naložbe v obliki udeležbe v podjetju z lastništvom delnic, ki omogoča dejansko sodelovanje pri upravljanju in nadzoru tega podjetja (sodba z dne 22. oktobra 2013, Essent in drugi, od C-105/12 do C-107/12, EU:C:2013:677, točka 40 in navedena sodna praksa).
- 33 Ker je namen neposrednih naložb vzpostavitev ali ohranjanje trajnih in neposrednih povezav med osebo, ki je zagotovila sredstva, in podjetjem, ki so mu ta sredstva namenjena, morajo imeti delničarji možnost učinkovito sodelovati pri upravljanju družbe ali njenem nadzoru (glej v tem smislu sodbo z dne 10. novembra 2011, Komisija/Portugalska, C-212/09, EU:C:2011:717, točka 43).
- 34 Tako udeležba v kapitalu finančne investicijske družbe, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, zlasti ker jo spremljajo glasovalne pravice, ki ustrezajo odstotku te udeležbe, spada k pojmu „pretok kapitala“ v smislu člena 63(1) PDEU.
- 35 Na drugem mestu, glede vprašanja, ali nacionalni ukrep, ki zgornjo mejo udeležbe v taki finančni investicijski družbi določa na 5 %, pomeni omejitev prostega pretoka kapitala, je treba poudariti, da je Sodišče pojasnilo, da je mogoče nacionalni ukrep opredeliti kot „omejitev“ v smislu člena 63(1) PDEU, čeprav ne določa diskriminacije ali formalnega razlikovanja med osebami glede na njihovo državljanstvo ali rezidentstvo ali celo glede na izvor njihovega kapitala. Za tako opredelitev namreč zadostuje, da obravnavani nacionalni ukrep lahko prepreči ali omeji pridobitev delnic zadevnih podjetij ali lahko odvrta vlagatelje iz drugih držav članic od naložb v kapital teh podjetij (sodba z dne 23. oktobra 2007, Komisija/Nemčija, C-112/05, EU:C:2007:623, točka 19 in navedena sodna praksa). To velja zlasti za nacionalno ureditev, ki določa ukinitve glasovalnih pravic, vezanih na deleže v kapitalu nekaterih podjetij (glej v tem smislu sodbo z dne 2. junija 2005, Komisija/Italija, C-174/04, EU:C:2005:350, točka 30).
- 36 Iz tega sledi, da je prav tako učinek nacionalnega ukrepa, ki zgornjo mejo udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe določa na 5 %, odvrtačenje od naložb v obliki udeležbe v podjetju z lastništvom delnic. Te delnice lahko namreč dajejo možnost učinkovitega sodelovanja pri upravljanju in nadzoru tega podjetja, zlasti ker je imetništvo delnic povezano z glasovalnimi pravicami, ki so sorazmerne z deleži, ki jih imajo. Tak nacionalni ukrep torej povzroča omejitev prostega pretoka kapitala v smislu člena 63(1) PDEU.
- 37 Na tretjem mestu, v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je prosti pretok kapitala mogoče omejiti z nacionalnimi ukrepi, če so ti upravičeni bodisi z enim od razlogov iz člena 65 PDEU bodisi z nujnimi razlogi v splošnem interesu, če na ravni Unije ni harmonizacije, ki bi določala ukrepe, potrebne za zagotovitev varstva zadevnih legitimnih interesov (sodba z dne 23. oktobra 2007, Komisija/Nemčija, C-112/05, EU:C:2007:623, točka 72 in navedena sodna praksa).
- 38 Če take harmonizacije ni, morajo države članice načeloma odločiti, na kakšni ravni želijo zagotoviti varstvo takih legitimnih interesov in kako je treba to raven doseči. To lahko storijo le v okviru meja, začrtanih v Pogodbi, ki zahteva, da morajo sprejeti ukrepi zagotavljati uresničevanje zasledovanih ciljev in ne smejo presepati tega, kar je potrebno za dosego teh ciljev (sodba z dne 23. oktobra 2007, Komisija/Nemčija, C-112/05, EU:C:2007:623, točka 73 in navedena sodna praksa).
- 39 Nacionalnega ukrepa omejitve udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe na 5 %, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ni mogoče utemeljiti z enim od razlogov iz člena 65 PDEU.

- 40 Tak ukrep namreč ne spada na davčno področje, navedeno v členu 65(1)(a) PDEU, niti ni namenjen preprečevanju kršitev nacionalne ureditve, tako da ga ni mogoče utemeljiti na podlagi člena 65(1)(b) PDEU. Poleg tega se je na razloge javnega reda ali javne varnosti iz zadnjenavedene določbe v skladu z ustaljeno sodno prakso mogoče sklicevati le ob resnični in dovolj resni grožnji temeljnemu interesu družbe in poleg tega ne morejo služiti uresnitvi zgolj gospodarskih ciljev (glej v tem smislu sodbo z dne 7. junija 2012, VBV – Vorsorgekasse, C-39/11, EU:C:2012:327, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 41 Tako je treba ugotoviti, ali je nacionalni ukrep omejitve udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe na 5 % mogoče upravičiti z nujnim razlogom v splošnem interesu.
- 42 V obravnavanem primeru romunska vlada navaja, da je edini cilj finančnih investicijskih družb, ustanovljenih leta 1996 v obliki delniških družb, izvedba skupnih naložb z naložitvijo sredstev v tekoče finančne instrumente v skladu z načelom diverzifikacije tveganja in skrbnega upravljanja. Te finančne investicijske družbe naj bi bile torej kolektivne naložbene organizacije, ki naj bi zagotavljale priljubljene finančne naložbe. V tem smislu naj bi visoka stopnja razpršenosti strukture njihovih delničarjev zagotavljala varstvo splošnega interesa vseh delničarjev, ne da bi lahko oseba ali skupina oseb, ki delujejo usklajeno, prevzela nadzor nad strateškimi odločitvami ene od teh družb.
- 43 V zvezi s tem je treba poudariti, da želja po zagotovitvi razpršenosti delničarjev nekaterih finančnih investicijskih družb izhaja iz gospodarskega razloga, ki se poleg tega nanaša le na osebe, ki imajo delnice v takih družbah. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča gospodarski razlogi ne morejo pomeniti nujnega razloga v splošnem interesu, ki bi lahko upravičil omejitev prostega pretoka kapitala (glej v tem smislu sodbo z dne 8. julija 2010, Komisija/Portugalska, C-171/08, EU:C:2010:412, točka 71 in navedena sodna praksa).
- 44 Iz tega sledi, da nacionalni ukrep omejitve udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe na 5 %, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari – s pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče – pomeni omejitev prostega pretoka kapitala, ki ni utemeljena niti z enim od razlogov, navedenih v členu 65 PDEU, niti z nujnim razlogom v splošnem interesu.
- 45 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 63 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki zgornjo mejo udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe določa na 5 %, če ta ukrep ni upravičen z nujnim razlogom v splošnem interesu, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Časovna omejitev učinkov sodbe

- 46 Romunska vlada je predlagala, naj se, če bi Sodišče presodilo, da nacionalni ukrep, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, pomeni neupravičeno omejitev prostega pretoka kapitala, učinki te sodbe časovno omejijo.
- 47 V skladu z ustaljeno sodno prakso razlaga pravila prava Unije, ki jo Sodišče poda pri izvrševanju pristojnosti na podlagi člena 267 PDEU, pojasnjuje in natančneje določa pomen in obseg tega pravila, kot ga je treba ali bi ga bilo treba razumeti in uporabljati od začetka njegove veljavnosti. Iz tega sledi, da sodišča tako razlagano pravilo smejo in morajo uporabiti tudi za pravna razmerja, ki so nastala in so bila oblikovana pred izrekom sodbe, s katero je bilo odločeno o zahtevi za razlago, če so tudi sicer izpolnjeni pogoji za predložitev spora glede uporabe navedenega pravila pristojnemu sodišču (sodba z dne 3. oktobra 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, točka 60 in navedena sodna praksa).

- 48 Sodišče sme le izjemoma z uporabo splošnega načela pravne varnosti, ki je bistven del pravnega reda Unije, omejiti možnost vseh zainteresiranih, da bi se sklicevali na določbo, ki jo je samo razložilo, z namenom izpodbijanja pravnih razmerij, ki so nastala v dobri veri. Za določitev take omejitve morata biti izpolnjena dva bistvena pogoja, in sicer dobra vera zadevnih oseb in nevarnost resnih težav (sodba z dne 3. oktobra 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, točka 61 in navedena sodna praksa).
- 49 Natančneje, Sodišče je to rešitev uporabilo le v natančno določenih okoliščinah, predvsem ko je obstajala nevarnost resnih gospodarskih posledic zlasti zaradi velikega števila pravnih razmerij, ki so bila vzpostavljena v dobri veri na podlagi ureditve, za katero se je štelo, da zakonito velja, in ko se je izkazalo, da so bili posamezniki in nacionalni organi zaradi objektivne in precejšnje negotovosti glede obsega določb prava Unije spodbujeni k ravnanju, ki ni bilo v skladu s pravom Unije, pri čemer je k tej negotovosti morda prispevalo tudi ravnanje drugih držav članic ali Evropske Komisije (sodba z dne 3. oktobra 2019, Schuch-Ghannadan (C-274/18, EU:C:2019:828, točka 62 in navedena sodna praksa).
- 50 Vendar mora država članica, ki predlaga časovno omejitev učinkov sodbe, predložiti elemente, s katerimi želi dokazati, da obstaja nevarnost resnih težav (glej po analogiji sodbo z dne 14. aprila 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, točka 55).
- 51 V obravnavanem primeru romunska vlada zgolj trdi, da taka nevarnost obstaja, ker je nacionalni pravni red, ki izhaja iz izvajanja člena 286a(2) in (4) zakona o kapitalskih trgih, ogrožen. S tem ta vlada ne dokazuje, da bi ta sodba lahko povzročila resne motnje, ampak se omejuje na navedbo, da lahko te nacionalne določbe pomenijo omejitve prostega pretoka kapitala, zaradi česar jih nacionalnemu sodišču ni treba uporabiti.
- 52 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da v tej zadevi ni bil naveden noben element, ki bi upravičil odstopanje od načela, da sodba o razlagi učinkuje na dan, ko je začelo veljati razlagano pravilo.
- 53 Učinkov te sodbe zato ni treba časovno omejiti.

Stroški

- 54 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

Člen 63 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki zgornjo mejo udeležbe v kapitalu finančne investicijske družbe določa na 5 %, če ta ukrep ni upravičen z nujnim razlogom v splošnem interesu, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Podpisi